

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
polletno 210 Din
celoletno 420 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
polletno 240 Din
celoletno 480 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirane
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana šte. 10.630 in 10.349
za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglas
nad 45 mm višine
po 250, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka
dneva po prezniku

Viharna seja mariborske oblastne skupščine

Dopoldne: Uredba o okrajnih cestnih odborih

„Jutro“ pred narodnim sodiščem - Popolna blamaža oblastnih poslancev samostojnih demokratov in radičevcev - Mariborska oblastna skupščina voditelju slovenskega naroda dr. Korošcu

Maribor, dne 19. julija 1928.

Predsednik dr. Leskovar otvori ob napovedani uri skupščino, pozdravi navzoče poslance in ugotovi sklepčnost. Na dnevnem redu današnje seje je bila najprej razprava o Uredbi o okrajnih cestnih odborih, s katero se v cestnih zadevah razširja delokrog okrajnih zastopov, ustanovljenih z deželnim zakonom z dne 14. junija 1866, števil. 19 dež. zakonika za Štajersko na novo ustanovljene okrajne cestne odbore v sledečih krajih: Prevalje, Murska Sobota, Dolnja Lendava, Čakovec in Prelog.

Vsebina uredbe.

Uredba o okrajnih cestnih odborih, s katero se v cestnih zadevah razširja delokrog okrajnih zastopov na novo ustanovljene okrajne odbore v Prevaljah, Murski Soboti, Dolnji Lendavi, Čakovcu in Prelogu, ki odgovarjajo za zgradbo, vzdrževanje in upravo tistih samoupravnih cest, ki niso oblastne ali občinske. Na vsakih 2000 prebivalcev okrajja pride po en odbornik v okrajnem cestnem odboru. Okrajni cestni odbori se volijo za dobo štirih let. Nato govori uredba v čl. 4 do 28 o volivnem redu za okrajne cestne odbore ter o njih konstituiranju. Okrajni cestni odbori s sedežem v imenovanih krajih imajo v vseh cestnih zadevah oni delokrog, ki ga imajo v tem oziru okrajni zastopi v smislu zakona z dne 14. junija 1866, števil. 19 dež. zakona za Štajersko, v kolikor se seveda ta zakon s to uredbo ne spreminja. Ta delokrog obsega:

1. Vzdrževanje in nadziranje deželnih, okrajnih oziroma sreskih in komitatskih cest, ako te ceste niso proglašene za oblastne ceste.
2. Nadzorovanje nad napravami in vzdrževanjem občinskih cest, vaških in javnih gospodarskih potov.
3. Odločanje o sporih, ki nastanejo radi izredne uporabe občinskih cest in potov ter posredovanje pri določitvi prispevkov za vzdrževanje teh cest.
4. Skrb za zgradbo novih okrajnih cest.
5. Uprava imovine okrajnega cestnega odbora.
6. Skrb za kritje potrebščin.

Za kritje stroškov, ki se ne krijejo z lastnimi dohodki, sme okrajni cestni odbor po odobritvi oblastnega odbora pobirati doklade z direktnim davkom.

V čl. 37 do 43 pa določa uredba delokrog Upravnega odbora Nadzorstvo nad delovanjem okrajnih cestnih odborov vrši oblastni odbor. Motivno poročilo je podal za uredbodajni odsek g. obl. poslanec dr. Ogrizek, nakar se je pričela generalna debata o predloženem osnutku. K besedi sta se oglašila poslanca Petovar in Möderndorfer, ki sta v predloženih uredbi zavohala na vsak korak politične trike obl. odbora. V debato je posegel tudi g. predsednik dr. Leskovar, ki je naglašal, da se pri nas absolutno ni bati kakšnih gerentstev, ki so cvetela v dobi PPrežima. Dokler bo SLS imela količnik upliva na državno upravo, bo vse njeno prizadevanje šlo za tem, da se te razmere normalizirajo. Če bi pa prišla druga stranka do vpliva v državi, je že mogoče, da bodo napeli vse sile, kar količnik spominja na avtonomijo. Vemo, da se je to že dogajalo. Vsi občinski odbori so se razpuščali, preko Slovenije je zadivjal sistem gerentstev. In stranka, ki nosi za to krivdo in odgovornost, je ravno stranka, kateri pripada gosp. Petovar. V dobi takratnega režima se je dopuščalo tudi marsikaj drugega. G. predsednik ugotavlja, da je vsaka bojazen glede političnega izrabljanja popolnoma neupravičena. — Bili pa so ljudje, ki so celo v čisto gospodarska vprašanja kakor je n. pr. dobava gramoz, hoteli uvajati svojo politiko. Odločno pa odklanja sumničanje opozicije, da bi oblastni odbor načelno odklanjal predloge opozicije. Nasprotno; oblastni odbor je dovzelen za vsak stvaren predlog in bo uvaževal, ako bo ta predlog odgovarjal lošnim načelom uredbe. To je pri specialni debati, ki je sledila, re-

ferent uredbodajnega odseka dr. Ogrizek tudi v polni meri dokazal s tem, da je veliko predlogov od strani opozicije akeptiral.

Pred sklepanjem o osnutku predložene uredbe se je seja za nekaj časa prekinila in se je sestel uredbodajni odsek h kratki seji, da se izvrše v osnutku še nekatere stilistične poplave. Nato je še pred samim glasovanjem podal dr. Baričević izjavo, da bo klub oblastnih poslancev KDK glasoval proti predloženi uredbi, s čimer je neizpodbitno podan dokaz, da ni opoziciji niti najmanj za interese našega ljudstva in da so vsa njihova dolgovetna izvajanja tekom generalne in specialne debate samo neiskrena obstrukcijska igra. Uredbo, ki vsebuje toliko koristnih določil za naše ljudstvo, je večina po gornji izjavi dr. Baričevića sprejela.

Popoldne ob peti uri se je vršila seja uredbodajnega odseka, ob šestih pa se je nato vršilo nadaljevanje ob četrt na 13 prekinjene skupščinske seje.

Za popoldansko zasedanje mariborske oblastne skupščine je vladalo med občinstvom veliko zanimanje. Zasedanje se je pretvorilo v popolno obsodbo SDS-tasopisja ter se zaključilo s popolno blamažo opozicije. Do mogočnega izraza je prišlo hkrati globoko spoštovanje, s katerim se zastopniki slovenskega naroda klanjajo svojemu voditelju dr. Korošcu, pa tudi vsa ljubezen, ki jo slovenski narod goji do svojega voditelja. Opozicija, ki je mislila, da bo mogla nastopiti kot tožiteljica, je zapustila boj šče poražena in osramočena. Že takoj ob začetku zasedanja se je začutilo, da se opozicija umika pod mogočnim vtisom ljubezni in spoštovanja, ki ga goje zastopniki slovenskega naroda do svojega voditelja in ob nepopisnem ogorčenju, ki je zavladalo med poslanci oblastne skupščine radi nezasiščenega »Jutrovega« psovovanja in žaljenja. Zasedanje je pomenilo hkrati uničenje obtožbo SDS politike sploh, zlasti pa njene obstrukcijske in zavlačevalne taktike v skupščini.

Predsednik oblastne skupščine

dr. Leskovar

je otvoril ob napovedani uri in oddal predsedstvo podpredsedniku skupščine poslancu Reichu. Besedo je dobil oblastni poslanec

Dr. Schaubach

ki sporoča sklep uredbodajnega odbora, da naj se predlog opozicije, da se oblastni odbor radi kršitve zakona, ki ga je baje zagrešil s svojim sklepom z dne 10. julija, sestavi pod obtožbo, odkloni. Referent je postavil vprašanje, če je s tem sklepom sploh kak zakon kršen. Smešno je, če se opozicija za utemeljevanje svojega predloga sklicuje na število volivcev. Edini paragrafi, ki bi za utemeljitev sploh mogli priti v poštev, bi bili §§ 91. do 97. zakona o samoupravah, vendar pa v predlogu SDS ni najti niti sledu, da bi se oblastni odbor mogel staviti pod obtožbo. Kje neki stoji zapisano, da mora imeti oblastni odbor naročeno »Jutro«. Tudi v omejevanju osebne svobode nameščencev oblastnega odbora ne more biti govora, ker se čitanje »Jutra« v zasebnem življenju ni niti najmanj prepovedalo. Tembolj upravičen pa je omenjeni sklep oblastnega odbora, če pomislimo, da si je »Jutro« naravnost prisvojilo patent državitvornosti, v zadnjem času pa je ves demokratski tisk iz razloga užaljenosti začel med protidržavno hujskati. Oblastni odbor ni bil k temu sklepu ne samo upravičen, temveč naravnost dolžan, ker se je z omenjeno karikaturao »Jutru« zasramoval voditelj slovenskega naroda, ki je priznan tudi v inozemstvu. Zato gre oblastnemu odboru le hvala, da sprejme skupščina omenjeni sklep uredbodajnega odbora.

Nato se je oglašil k besedi

predsednik dr. Leskovar

Z ozirom na nagibe, ki so vodili oblastni odbor pri omenjenem sklepu, poudarja, da je bil oblastni odbor moralno prisiljen k temu svojemu sklepu, ker žali »Jutrova« karikatura

verski in narodni čut Slovencev. Bil je žaljen verski čut našega naroda, ker se celo slika Sinu božjega vlačil v politično spekulacijo SDS. Čim se je na obzorju slovenske zgodovine pojavila osebnost, ki je požrtvovalno delala na blagostanje našega naroda, so se vedno našli pritlikavci, ki so jim bila vsa sredstva dobrodošla, da oblatijo čast slovenskih velemož. Tako so delali z dr. Krekom, tako delajo z dr. Jegličem in dr. Korošcem, z dr. Korošcem, ki ima največ zaslug za političen napredek slovenskega naroda in njegovo osvoboditev. Zaključil je oblastni predsednik svoja izvajanja z ugotovitvijo, da bodo vsi ti pritlikavci, ki pripadajo zloglasni »Jutrovi« kliki in ki se neprestano izčrpavajo v psovaju in nezasiščenem zasramovanju mož, ki stoje v javnem življenju, izginejo, dr. Korošec pa ostane velik pred narodom in pred zgodovino.

Besedo je dobil poslanec dr. Baričević (SDS), ki je skušal zamašiti pravne vrzeli, ki na široko zijajo v predlogu opozicije, ko pa je pristopil k njemu dr. Ogrizek in mu pokazal »Jutrova« karikaturao, je popolnoma osupnil in nekaj trenutkov sploh ni prišel do besede. Njegov govor je bil navadna politična čenčarija.

V imenu SLS je odgovoril

Poslanec Hrastelj

sledeče:

Zaradi tega nujnega predloga je naša skupščinska dvorana postala sodna dvorana. Razpravljati moramo namesto o delu za narod, o zločinu, ki se gode nad posamezniki in narodom. Dva zločina sta, ki danes pretresata vsjo javnost, tudi zborovanje obl. skupščine v Mariboru. O obeh zločinu moramo izreči svojo sodbo! Zgodil se je! Sodba hodi pravična, obsodba naj se izreče kar najstrožje!

Prvi zločin je oni, o katerem je oblastna skupščina takoj ob začetku svojega zasedanja izrekla svojo obsodbo. To je zločin v belgrajski skupščini. Vsi smo ga obsodili od vsega začetka in tako tudi v naši skupščini soglasno. Zločinec naj se kar najstrožje kaznuje.

Kmalu po tem prvem zločinu se je zgodil še

drug zločin

nič manj huši od onega: Slovenski demokratski tisk obdoljuje in slika dr. Korošca, voditelja slovenskega naroda, kot ubijavca! Pravi ubijavec je znan, je v zaporu, ali ta tisk preudarno in premišljeno nadaljuje kampanjo, kakor da dr. Korošec in po njem ves slovenski narod nosi madež v Belgradu prelite krvi.

Pravijo, da je zločin v Belgradu političen, dasi je le čin razburjenega človeka, ki sam za svoj čin odgovarja. Dejansko pa je zločin, ki ga zagrešuje demokratski tisk, res najbolj prostaški političen zločin, zločin posebno, ker se s tem blati čast nedolžnega, ker se istočasno bogokletno zasmehuje Kristusovo trpljenje, blati duhovniška čast voditelja slov. naroda. Onega zločina v Belgradu ne smatramo, da je naperjen proti hrvaškemu narodu, dočim je ta zločin dem. tiska dejansko izvršen zoper ves slov. narod in njegovo čast.

Oba zločina moramo obsoditi. Obsodili smo že prvi zločin v Belgradu, obl. odbor je pa že sam obsodil ta zločin, ki se je zagrešil po dem. tisku Slovenije. Zoper to obsodbo pa ga trije klubi naše skupščine, klub SDS in HSS ter socialisti stavijo pod obtožbo.

Ta nujni predlog je pristane na zločin, ki ga je demokratski tisk zagrešil. Ta nujni predlog se mi zdi, da je ravno tako nekaj strašnega in nečuvnega, kakor če bi kdo odobraval zločin v belgrajski skupščini.

Poglejmo zato, kdo je podpisal ta nujni predlog!

Prvi so demokrati! Ni čuda! Ti imajo edino to stalno nalogo v naši državi, da blatijo slov. narod! Kdo je žigosal naš narod kot avstrijanski in protidržavni del Jugoslavije? Demokratski tisk! Kdo je oblatil naš narod, da je zaradi svoje udanosti svoji veri — protinaroden in nazadnjaški? Demokrat-

ski tisk! Kdo danes nametava Račičev zločin — skovenskemu narodu, njegovemu voditelju — samo demokratski tisk! — Ni čuda, da so ti podpisali ta predlog, ki jim je le ta tisk njihov evangelij! S tem so samo pokazali, da so taki, kakor je njihov tisk in da bodi naše postopanje z njimi, kakor z njihovim tiskom!

Drugi podpisniki so radičevci. Priznamo, da so radičevci opravili do dna duše užaljenosti zaradi zločina nad njihovimi v Belgradu. Razumemo tudi, da je užaljen ves hrvaški narod. Zato smo tudi tu izrazili svoje sočustvovanje s hrvaškim narodom kot z radičevci. Soglasno je skupščina obsodila zločin. Zato pa ne razumemo, da sedaj oni vračajo nam nemilo za drago! Tudi nam našim voditeljem se je izvršil zločin, tudi ves slov. narod je do dna duše užaljen, toda od vas, zastopniki hrv. naroda, ne prejemo solidarne izjave, ampak ste se udingali demokratom in z njimi participirate na blatenju slov. naroda, ki ga je zagrešil dem. tisk. Zakaj to delate? Morate! Danes ste pod kuratelo Pribičevića, danes ste v njegovi sužnosti, danes poljubljate roko, ki vas je batinala, mečete pa očitke proti onemu, ki je s svojo Hrvatoma tako bratsko politiko ravno rešil — batinanja Pribičevića. Zalosten je danes vaš položaj, zato je nebratsko danes vaše postopanje! Tega slov. narod od hrvaškega ni pričakoval! Tega največji prijatelj hrv. naroda, dr. Korošec, ni zaslužil! Ne prosimo vas, pač pa pričakujemo, da se pridružite naši obsodbi nad zločinom dem. tiska kakor smo mi z vami obsodili zločin nad vašimi ljudmi! — Ako pa tega ne storite, obžalujemo vaše nebratsko postopanje, ga vzamemo na znanje in nam ne boste mogli zameriti, ako vam in vsemu hrvaškemu narodu povemo: Pod Pribičevićev kuratelo ste prišli, vaši batinaši govorje danes v vašem imenu, zato tudi vi ne govorite več v imenu hrv. naroda! —

Tudi socialisti so podpisali! Ti pa itak! To so ja specialisti v tem delu, da duhovništvu jemljejo čast in mu podtikajo uboje. Saj je šele pred kratkim njihov tisk bil obsojen pred sodiščem zaradi tega. In seveda morajo tudi biti zraven! So pač iz Žerjaveg gnezda! Ko so Orjunaši ubili rudarja Fakina v Trbovljah, niso ti ljudje oblekli Žerjava v črno srajco in ga oblili s krvjo! Ko je padla bomba proti kralju, niso naslikali Pribičevića kot atentatorja na kralja. Samo velikega sina slov. naroda, samo dr. Korošca je treba blatiti kot morilca! Socialisti so se pač tudi tu pokazali kot repek Žerjavovega svobodomiselnosti v Sloveniji.

Naša sodba

Obl. skupščina naj sedaj sodi, ali je obl. odbor prav ravnal, ko je obsodil zločin dem. tiska. Dosledni obsodbi nad zločinom v Belgradu, obsojamo tudi zločin demokratskega tiska. Mi se danes zato izjavljamo, da je obl. odbor postopal pravilno in če bi tega ne storil, bi ga mi stavili pred obtožbo!

Obl. odbor je upravičen do te obsodbe. Čl. 91. določa, da sklepa obl. odbor o vseh stvareh obsega značaja. Zločin dem. tiska ni osebne, je obsega značaja, ker je s tem užaljena javna morala sploh, ko se potom tiska očita nedolžnemu zločin. S takim pisanjem dem. tiska se mora prenehati! Ako ne, se mora storiti še druge korake, kakor jih je obl. odbor storil.

Obl. odbor je v to pooblaščen, ker zastopa veliko večino prebivalcev mariborske oblasti. Ni govoril le v imenu SLS, ampak v imenu vseh poštenih, dostojnih ljudi v naši oblasti! Ako pa kdo hoče, da tega v njegovem imenu ni smel izjaviti, naj se javi, da ga bo narod poznal!

Tudi osebne svobode nastavljenem obl. skupščine in odbora obl. odbor ni kršil. Če komu ni to prav, ima popolno svobodo, da lahko takoj odide!

Ker se zavedamo, da se zlo ozdravi, ako se ga v korenini izruje, predlagam:

Obl. skupščina zavrne obsodbo obl. odbora v smislu nujnega predloga SDS, HSS in socialistov in odobruje njegov odlok, podan v seji dne 10. julija t. l.

Kakor smo dali zadoščenje vsled zločina nad zastopniki hrv. naroda, tako dajemo danes zadoščenje voditelju slov. naroda dr. Korošcu. Zato stavim še drugi predlog:

Dr. Korošcu pošlji oblastna skupščina sledeči brzojav:

Oblastna skupščina v Mariboru odločno obsoja zločinsko

pisanje dem. tiska seper vas kot voditelja sloven. naroda. Israša vam svojo udanost in spoštovanje ter vam daje zagotovilo, da bo narod sam našel sredstva, da ta sločin kasnuje!

Po Hrasteljevem govoru je dobil besedo oblastni poslanec Petovar (SDS), ki je začel svoj govor z opombo, da bo govoril o zadevi z gospodarskega stališča, toda že takoj pri drugem stavku je zajahal SDS-arskega političnega kozla. Ves govor je bil primer zmedene in površno sestavljene politične klobasarije, ki jo je skupščina večinoma kvitirala s smehom.

Za njim je govoril še poslanec Ovčar, nakar je dobil pred koncem debate še besedo socialist Grčar. V svojem govoru je v obilni meri poskrbel za smeh in zabavo. Ves njegov govor je spremljala večina s smehom in zbi-

janjem šal. Končal je šele, ko mu je glas čisto odpovedal.

K zaključku je govoril še

Dr. Ogrizek

ki je uvodoma povdaril misel avtonomije in zaključil svoje temeljito in prepričevalno izvajanje z ugotovitvijo, da ne bodo oblastni poslanci SLS nikdar dopustili, da bi se delo v skupščini zavlačevalo, ter da bodo napeli vse sile, da v Sloveniji ne bodo uspevali listi, ki na tako žaljiv način blatijo voditelja našega naroda.

Predlog obl. poslanca Hrastelja in dr. Ogrizeka — kakor tudi brzojavko — je večina oblastnih poslancev sprejela stoji s spontanimi ovacijami in navdušenimi vzkliki dr. Koroseu. Tudi galerija se je kompaktno pridružila zgledu poslancev.

Kriza... ..

r Belgrad, 19. julija. (Tel. »Slov.«) Danes so se nadaljevali napor, da bi se postavila nevtralna vlada. Več osebnosti, ki se bile poklicane v Belgrad z namenom, da razjasni položaj ali da sodelujejo aktivno pri sestavi nevtralne vlade, je danes prispele v Belgrad s izjemo profesorja ljubljanske univerze dr. Pitamica, ki se že danj časa muči v Londonu in pride v Belgrad šele jutri zjutraj. Hrvaški kandidati so nadalje obdržali stike z dr. Stamparjem in se trdi, da vstrajajo pri svojem včerajšnjem stališču, da vstopijo samo in edino v volivno vlado. Ker so včeraj dobili vsi hrvaški kandidati od generala Hadžića poziv, da ostanejo še dva dni v Belgradu, je upravičeno mišljenje, da se še vedno ni opustila misel nevtralne vlade; v katerem pravcu pa se bo to nadaljevalo, je stvar ugibanja. Pozitivnih vesti o tem nismo mogli dobiti. Na vsak način je formiranje nevtralne vlade prišlo v težko krizo. Kronin mandatar general Hadžić je tekom dneva imel posvetovanja z nekaterimi kandidati. Dopoldne je bil sprejet v avdienco. Z opoldanskim orient-ekspresom je prispel sem naš rimski poslanik dr. Rakič. Takoj po svojem prihodu je obiskal zunanjega ministra dr. Marinkoviča in je časnikiarjem izjavil, da sta prišla on, kakor tudi naš londonski poslanik dr. Gjurič na poziv svojega ministra, torej na poziv dr. Marinkoviča, da mu poročata o aktualnih zunanje-političnih problemih. Popoldne je imel Rakič daljši sestanek z generalom Hadžićem, nakar sta bila skupno sprejeta v avdienco, ki je trajala od 6 do 8 zvečer. General Hadžić je po tej avdienci izjavil, da je vse, kakor je bilo, da se je razgovarjal s poslanikom Rakičem, da bo te razgovore nadaljeval in lahko šele jutri popoldne časnikiarjem kaj več povedal.

Ljudstvo proti volitvam

r Belgrad, 19. jul. (Tel. Slov.) Iz notranjosti države prihajajo privatna in uradna poročila, da se je ljudstvo širom države popolnoma posvetilo poljedelskemu delu in se samo še v mestih govori o krizi in političnem polo-

žaju. Stanje v državi se lahko smatra za popolnoma normalno. Značilno je tudi, da poročila naglašajo predvsem potrebo dela in izzvenjajo proti volitvam. Misli se, da bi volivna borba ljudstvo odvracala od pridnega dela, ki je bolj potrebno in koristno kakor volivna agitacija.

Pribičevićeva gonja proti posojilu postajena na laž

Sv. Pribičević, ki mora neprestano govoriti, je mislil zadati hud udarec vladi s svojimi »senzacionalnimi razkritji« o pogojih, pod katerimi bi naša država dobila posojilo.

Pribičević v svoji izjavi postavlja iz trte izvite trditve, da je posojilo v zvezi z veliko korupcijsko afero, govori o ogromnih provizijah, pravi, da je s tem posojilom hotela vlada zaslužiti našo državo, skratka, da je sreča, da do tega posojila ni prišlo.

Finančno ministrstvo sedaj odgovarja Pribičeviću in ugotavlja, da je on govoril popolno neresnico:

»Trditve g. Pribičevića so popolnoma samovoljne in nikakor ne odgovarjajo pravemu stanju stvari. Ministrstvo naglašja, da v nobeni obliki niso v zvezi s posojilom nobene provizije. Stroški emisije, o katerih trdi g. Pribičević, da markirajo provizije, so tako majhni kot doslej še pri nobenem posojilu.

Način ugotovitve emisijskega kurza na londonskem tržišču je uradno objavljen. Ta način velja za vsa mednarodna posojila, zato velja tudi za nas. Popolnoma samovoljne so pa številke g. Pribičevića, po katerih naj bi bilo treba odbiti 5 milijonov funtov štelingov kot razliko, ki nastane vsled namišljenega neugodnega kurza.

V pogodbi ni niti besedice o kupovanju materiala za gradbo železnice v Angliji niti se nikdar med pogajanj ni o tem govorilo. Istotako je čisto izmišljena trditev, da se morajo gradbe izročiti angleškemu podjetniku. Pogodba o novem posojilu se odlikuje ravno v tem, da pušča nam popolno svobodo glede načina uporabe teh sredstev.

Papežev nuncij v Zagrebu

č Zagreb, 19. jul. (Tel. »Slov.«) Sinoči se je s svojega potovanja po Primorju vrnil v Zagreb papežev nuncij monsgr. Pellegrinetti in obiskal zagrebskega nadškofa dr. Bauera. Izrazil se je najlaskaveje o Primorju, posebno pa o Plitvičkih jezerih. Z ozirom na vesti, da je vprašanje zavoda sv. Jeronima v Rimu rešeno in da je bil tam imenovan dr. Duka, je izjavil, da so vse te vesti pre zgodnje, da stvar še ni rešena, da pa upa, da bo rešena v kratkem času, ker se je na obeh straneh pokazala najboljša volja za rešitev vseh vprašanj med Italijo in Jugoslavijo, in tudi vprašanja zavoda sv. Jeronima.

Železnica Drač-Solun

v Atene, 19. jul. (Tel. »Slov.«) Vlada je dala proučiti predlog mednarodnega sindikata v Londonu, da se zgradi železnica, ki bi vezala Jadransko morje z Egejskim. Železnica bi izhajala iz

Drača, bi šla preko Albanije in grške Macedonije in končala v Solunu, od tam pa bi imela zvezo preko Kavale v Carigrad.

Dr. Engliš odstopil.

v Praga, 19. jul. (Tel. »Slov.«) Kakor doznava oficijozna »Prager Presse«, je češkoslovaški finančni minister danc. izvršil svoj sklep, da poda demisijo, kar je sklenil že pred šestimi tedni. Na merodajnih mestih sedaj še nimajo namena, da bi v tem trenutku v zadevi odločili. Neposredni povod za demisijo je bila kampanja agrarnega lista »Venkova«, ki je napadal dr. Engliša, ker je zahteval zmanjšanje carine za češkoslovaško žito.

v Praga, 19. jul. (Tel. »Slov.«) Na včerajšnji seji ministrskega sveta je dr. Beneš izjavil, da se bo odgovor Češkoslovaške glede Kellogovega pakta v petek izročil ameriškemu poslanstvu v Pragi, in da odgovor v načelu soglašja z angleškim, francoskim in nemškim odgovorom.

Amundsena ne najdejo

v Stockholm, 19. jul. (Tel. »Slov.«) »Dagens Nyheter« doznava od vračajočih se udeležencev špičberške ekspedicije, da se bo Nobile že prihodnji teden vrnil domov. Na Norveškem bo bival samo toliko, kolikor bo neobhodno potrebno. »Citta di Milano« bo ostala na Spitzbergih vse poletje, dočim se bodo Švedi, ki so se tam, vrnil domov prihodnji teden. Smatra se za gotovo, da sta Amundsen in Guillaud mrtva, ker je bil preiskran vsak kot ozemlja, kjer bi se mogla nahajati.

v Kodanj, 19. julija. (Tel. »Slov.«) Pravkar je dospela vest, da je »Krasin« danes ob 9.15 s člani Viglierijeve skupine dospel v Kingsbay. Vsem članom te skupine gre dobro in so najboljše razpoloženi. Ko so prišli na krov »Citta di Milano«, so jih sprejeli z zmagovalnimi »hura«-klici.

v Moskva, 19. julija. (Tel. »Slov.«) Viglieri objavlja v »Izvestijah« obširno poročilo o katastrofi »Italije«. Vsi delci megle je bil zrakoplov potisnjen navzdol in krmarenje je bilo oteženo. Tudi metanje balasta z zrakoplova ni pomagalo. Po katastrofi so vse upanje stavili na poskus Malmgröna, da doseže severni rtič in ladjo. Malmgrön je upal, da

bo dosegel zemljo v 17 dneh, ter je vzel s seboj živila za 45 dni, zaradi silnih naporov pa so živila morali porabiti prej. V zadnjih dneh so letala prinesle pomoč. Iz nosilnih plovkov ponesrečenega Lundborgovega letala so napravili boljše bivališče, kakor so ga imeli na tajačnem se led. Viglieri ne veruje, da bi bilo mogoče najti Alessandrijevo skupino. Tudi njegova skupina bi bila poginila, če ne bi bila rešena v zadnjem času. O Amundsenu upa, da se nahaja pri Alessandrijevi skupini.

ž Rim, 19. jul. (Tel. »Slov.«) Tiskovni urad ministrskega predsedništva poroča: Po nalogu ministrskega predsednika se bodo ponesrečeni Nobilove ekspedicije vrnili takoj v Rim. Ladja »Citta di Milano« jih bo peljala do Narwicka. Ministrski predsednik je izdal formalni ukaz vsem članom ekspedicije, da ne smejo dajati nikakih izjav in intervjujev o ekspediciji. »Citta di Milano« se bo vrnila v Kingsbay in bo sodelovala pri reševalni akciji ponesrečencev, ki so ostali pri »Italiji«. — Enako vest je prejel Vaš poročevalec tudi iz Milana s pristavkom, da se ta kategorična odredba Mussolinijeva spravlja v zvezo z naraščajočo polemiko inozemskega tiska, ki se vodi na podlagi raznih poročil proti Nobilovi ekspediciji.

Obregon žrtv osebnega sovraštva

v Newyork, 19. jul. (Tel. »Slov.«) Obregon morilec je popolnoma zrušen. Policija ne daje nobenih pojasnil o tem, ali je morilec svoje dejanje priznal, in skuša dognati, kdo je intelektualni povzročitelj atentata. Domneva se, da ga je treba iskati v krogih trgovinskega ministra Moronesa, ki je bil Obregonov zagrižen sovražnik. Policija napoveduje nadaljnje aretacije. Calles je popolnoma gospodar položaja. Za danes je sklican stalni odbor kongresa, da reši politično krizo. Obregonovo truplo so včeraj opoldne v clovesnem sprevodu, ki ga je vodil Calles, prepeljali na kolodvor, da ga prepeljejo v generalovo domovino. Silne množice ljudstva so mu izkazale poslednjo čast.

Drzen rop v poslaništvu

v Paris, 19. jul. (Tel. Slov.) Drzen vlomilec je danes ponoči obiskal češkoslovaško poslaništvo. Poslanikova soproga gospa Osuska se je nekoliko pred 5. uro zbudila vsled ropota in zagledala pred seboj moškega, ki ji je grozil z revolverjem. Zaklical je: »Nobene besede, ali pa te ustrelim!« Poslanikova soproga je brez upora povedala, kje se nahajajo njene dragocenosti. Vlomilec je vzel ogrlice, prstane in ostali kinč v vrednosti 150.000 frankov, potem pa je hotel iskati še v sosedni sobi. Gospa ga je prosila, naj tega ne stori, ker v sosedni sobi spi otroci. Napadalec je nato izginil. Šele potem se je gospa upala klicati na pomoč, ko je bilo že prepozno, ker je vlomilec skočil čez zid in izginil. Vlomilec je prej obiskal tudi kuhinjo, kjer si je izdatno postregel z jedili. Sodi se, da je bil to mlad človek, vendar pa je imel obraz zakrit z belim robcem. Poslanik, ki je spal v sosednem traktu, ni ničesar opazil.

Bethlen ne prizna rešitve optantskega vprašanja

v Budimpešta, 19. jul. (Tel. »Slov.«) V magnatski zbornici se je grof Bethlen bavil z zadnjo izjavo angleškega zunanjega ministra Chamberlaina, ki je rekel, da je romunsko-madžarsko optantsko vprašanje z zadnjim sklepom Sveta Društva narodov rešeno. Bethlen je izjavil, da Madžarska tega ne more sprejeti in bo do konca vztrajala pri tem, da Društvo narodov imenuje namestnika za odpočkanega romunskega člana razsodišča. Če Društvo narodov madžarskim željam ne bo ustreglo, s tem tudi ne bo vršilo svoje naloge, skrbeti za to, da se respektirajo mirovne pogodbe. Če ima Chamberlainova izjava tak pomen, da optantsko vprašanje nikdar več ne bo prišlo pred Društvo narodov, bi postal položaj izredno resen, ker bi se s tem Društvo narodov branilo vršiti prevzete dolžnosti in bi madžarska vlada morala na vsej črti izvajati konsekvence. Rekel je: Potem bi morali mi ugotoviti, da imajo pisane pogodbe samo toliko pomena, kolikor koristijo zmagovalcem, kjer pa vsebujejo koristi za slabše in premagance, pa bi ne veljale. Ne moremo pristati na to, da se edini paragraf trianonske pogodbe, ki je bil sprejet po obojestranskem pristanku, razveljavi. Če je ta paragraf neveljaven, tudi vsa pogodba ni obvezna. Vlada bo optantsko vprašanje še enkrat spravila na tapet, če ne bo šlo v stari obliki, pa v novi peticiji.

Giolittijev pogreb

v Turin, 19. jul. (Tel. »Slov.«) Včeraj je bil Giolittijev pogreb. Kralj je zastopal vojvoda bergamski. Kralj je poslal venec in sožalno pismo. Pri pogrebu so bili zastopniki senata, poslanske zbornice, več bivših ministrov in mnogi parlamentarci.

Bela Kun se vrne v Rusijo

v Berlin, 19. julija. (Tel. Slov.) Sedaj je gotovo, da bodo Belo Kuna preko nemškega ozemlja transportirali v Rusijo. Nemška vlada je na to pristala, ker je odgon Bele Kuna pre-

ko Madžarske postal nemogoč za to, ker je Madžarska stavila zahtevo za izročitev in ker se je poljska vlada branila dovoliti transport preko poljskega ozemlja. Nemška vlada smatra svoje dovoljenje za prijateljsko uslužnost napram Avstriji. Transport bo šel z Dunaja preko Češkoslovaške v Stettin, odtam pa dalje po morju.

Brezposelnost prikrivajo

v Rim, 19. jul. (Tel. Slov.) Novi italijanski finančni minister je poslal Mussoliniju pismo, v katerem demantira vest »Financial Times«, da znaša število brezposelnih v Italiji 2.000.000. Po statističnih podatkih podpornih institucij je število brezposelnih 439.000 koncem junija padlo na 250.000. Ne sme se pa pozabiti, da ne pripadajo vsi delavci sindikatom in da jih zato tudi navedene institucije ne podpirajo. Celotna slika brezposelnih v Italiji je torej bistveno drugačna, kakor je navaja finančni minister.

Ogromna pevska manifestacija nemšva

v Dunaj, 19. julija. (Tel. »Slov.«) Danes se je začela na Dunaju 10. nemška proslava pevske zveze, na katero je prišlo 200.000 gostov iz Nemčije. Proslava se je otvorila v ogromni koncertni dvorani v Pratu, v kateri je nastopilo 35.000 pevcev, poslušalcev pa je bilo 45.000. V govorih, ki so jih ob otvoritvi imeli zvezni kancler dr. Seipel, dunajski župan Seitz, nemški poslanik na Dunaju in razni drugi dostojanstveniki, je prišlo do izjave, da vidi nemški narod v tej pevski proslavi voljo za združitev Avstrije z Nemčijo in za samoodločbo.

Angleški odgovor.

v London, 19. julija. (Tel. »Slov.«) Angleški odgovor Združenim državam na Kellogov predlog ugotavlja v uvodu, da je Anglija pripravljena podpisati predlagani protivojni pakt v obliki, kakor ga je nazadnje predlagal Kellog. Angleška vlada je z interesom vzela na znanje izjave ameriške vlade k načrtu protivojnega pakta in h komentarjem drugih držav in polaga največjo važnost na določbo, da so druge države, če bi ena država, ki je podpisala pakt, začela vojno, bile avtomatično oproščene obveznosti, da ne vodijo vojne. Anglija ne more pritrditi nobeni novi pogodbi, ki bi se protivila obveznostim locarnske pogodbe ali statutom Društva narodov. Z zadovoljstvom se ugotavlja, da se je sprejmenil uvod, da se vsaka država, ki je sodelovala in ki svoje narodne interese pospešuje z vojno, izključi iz pakta. Angleška vlada je prepričana, da pakt ni v nasprotju z angleškimi obveznostmi iz statuta Društva narodov in locarnske pogodbe. Z Nemčijo se strinja v tem, da ta obveznost ne vsebuje nobene določbe, ki bi mogla priti v konflikt s protivojnim paktom, in z zadovoljstvom ugotavlja, da so bile vse države, ki so podpisale locarnsko pogodbo, povabljen, da podpišejo protivojni pakt, tako da je očitno želja ameriške vlade, da naj podpišejo pakt vsi člani Društva narodov. Angleška vlada predlaga, da naj se pošlje splošno povabilo vsem državam, da naj podpišejo pakt. Anglija ima vitalne interese na blagostanju in integriteti dotičnih držav. Anglija podpiše pakt samo s pridržkom, da pakt nikakor ne omejuje svobode Anglija napram njenim ozemljem, in pritrjuje Kellogu glede pravice samoobrambe vsake države. Končno se angleška vlada izjavlja za pripravljeno, da podpiše Kellogov pakt v zadnji obliki z dne 23. junija.

Dunajska vremenska napoved: Izpremenljivo oblačno. od časa do časa dež in nevihte, nekoliko hladneje, severozapadni vetrovi.

Novosadska vremenska napoved. Tiho, Deloma oblačno. Malo dežja. Temperatura bo še padla.

V obrambo rimskega zidu na Mirju

Priobčuje konservator dr. Fr. Stelc.

Po večletnih pripravah, ki so se izvršile v sporazumu s profesorjem arhitekture Josipom Plečnikom in Spomeniškim uradom, je letos spomladi začel Mestni stavbni urad pravljati Rimski zid na Mirju z namenom, da to, za Ljubljano zadnji čas leto za letom bolj pereče vprašanje, končno tako reči kakor zahteva arheološki pomen tega spomenika in pa estetska ureditev njegove okolice. Istočasno se je začelo mobilizirati javno mnenje za odstranitev tega zidu z motivacijo, da je za znanost brezpomembna, celo, da niti ni več pristen ampak ponaredba iz kamna, ki so ga od vseh strani navozili na Mirje ter da predstavlja nepremagljivo oviro za estetski in deloma tudi prometni razvoj Mirja itd. Posledica te priprave javnega mnenja se je pokazala v časopisnih pozivih za odstranitev zidu (Slovenski Narod) in končno v samostojnem predlogu v občinskem svetu, naj se zid odstrani.

Žalostno in ugledu Ljubljane pred kulturnim svetom naravnost kvarno je, da moramo o tem vprašanju javno razpravljati in z dokazilnim aparatom prepričevati prebivalstvo našega mesta, da so spomeniki tolike starosti in tolike zgodovinske preteklosti kakor Rimski zid na Mirju visoko aktivne postavke v javnem premoženju vsakega mesta, ki ima ambicijo, da obdrži in poveča svoj ugled pred svetom, tembolj pa v premoženju mesta, ki nastopa kot tretje glavno mesto države in se tujni predstavlja kot tujsko prometno središče mednarodnega pomena.

Cel dejanski stan rimskega zidu je tak, da mora tako moderno spomeniško varstvo kakor moderno mestno stavbarstvo odkloniti gornje ugovore kot popolnoma neutemeljene in mora njim nasproti postaviti ugotovitev pozitivnosti in pomembnosti v vseh navedenih ozirih.

Rimski zid je znanstveno in arheološko ter kulturnozgodovinsko izredno pomemben spomenik. Tudi ni noben falzifikat ampak po principih moderne rekonstrukcije arheoloških spomenikov dopolnjen in zavarovan spomenik.

V naslednjem priobčujem izjave osmerih jugoslovanskih in inozemskih vodilnih arheologov, ki so vsi soglasni v presoji znanstvene, kulturnozgodovinske in spomeniške pomembnosti ter pristnosti rimskega zidu v Ljubljani.

Izjava največjega živečega jugoslov. arheologa megr. Frana Bulića:

Doznanjem da dio javnoga mnenja u Ljubljani traži odstranjenje ostataka rimskoga zida u tom gradu. Nadam se, da će boljoj uvidjivosti konzervatora uspeti da sačuva Ljubljani taj važan i jedini vidni preostatak rimskoga predakstina današnje Ljubljane (rimske Emone). Tim je manje umjestno zahtijevati odstranjenje toga zida, što je arhitekt Plečnik (Zbornik za umjetnostno zgodovino VII., 126) izradio na crtu za očuvanje toga zida, koji odgovara i načelima njegove spomenika i obzirima estetičke.

Moram priznati da Splećnik, moji sugrađani, s kojim sem od 45 godina u borbi za što bolje očuvanje brojnih ostataka Dioklecijanove Palače — i ako su ovdje in ondje od nje nešto izgrizli — ne bi mirne duše čitav jedan zid porušili; tim manje smije to učiniti Ljubljana, kojoj je taj zid jedini očuvani vidni ostatak jedne velike kulturne epohe.

Megr. Frano Bulić m. p.

Izjava prof. arheologije na univerzi v Beogradu dr. Nikole Vulića:

Beograd, 14. maja 1928.

Dragi Gospodine!

Vi ste bili ljubazni da me zapitate da li treba rimski zid u Ljubljani razrušiti ili ga treba sačuvati. Hitam da Vam odgovorim da po moji mišljenju taj zid treba spasti, ako je ikako moguće. To je jedna lepa starina kakvih u našoj zemlji nema mnogo. Kad se mi danas trudimo da ne propadne ni najbednjiji fragment jednog lonca, ni najizlizaniji novac iz rimskog doba, kako ne bismo gledali da održimo jedan onako močan i onako lepo očuvan zid kao što je ljubljanski? Ja sam uveren da su mnogi Ljubljančani ponositi što u svome gradu imaju takvu starinu, da mnogi s uživanjem odlaze da je gledaju i da nema stranca kome je ne pokazuju.

Ovakve starine smemo rušiti samo u krajnjoj nevolji. Naravno, ja ne znam točno koliko ljubljanski zid smeta zidanju gradjevina u tom delu varoši. Ali držim da se sa malo dobre volje može postupiti po onoj lepoj narodnoj posloviči da budu i vuci siti i ovce na broju.

Srdačan pozdrav

Vaš N. Vulić m. p.

Izjava prof. arheologije na univerzi v Zagrebu dr. Viktorja Hoffillerja:

Vrio poštovani gospodine kolega!

Vrio mi je žao, što neke ljubljanske novine ustaju protiv toga, da se račuva i restaurira ostatak rimskoga zida na Mirju.

Ne može biti nikakve dvojbe o tom, da je taj zid vrlo važan historični spomenik, pa da ga treba sačuvati. Ljubljana nema ništa starijega od toga spomenika, pa kako je i inače Ljubljana jedan od naših najstarijih gradova baš u tom pogledu, što imade mnogo i dobro sačuvanih starih spomenika, to je po mojem nazoru zadaća gradske uprave, da se brine za te spomenike.

Rimski zid na Mirju ne može nikoga smetati, a njegovo sačuvanje ne može toliko stajati, osim ako se silom uništava.

Molim Vas, budite tako dobri i nastojte oko toga, da se Ljubljana ne ogriže o principe čuvanja spomenika, jer će joj takav čin samjeriti etički kulturni svijet.

Izvolite, gospodine kolega, biti uvjereni o mojem dubokom poštovanju.

Pozdravlja Vas

Vaš Dr. V. Hoffiller m. p.,
univ. prof., direktor nar. arheol. muzeja.

Izjava direktorja Državnega arheološkega muzeja v Splitu in bivšega direktorja arheološkega muzeja v Auleiji

dr. Mihovila Abramića:

Dragi gosp. kolego!

Izvinite što sam poradi malo dužeg putovanja zakasnio odgovorom na Vaše pismo od 11. maja.

Tužno je da se uopće raspravlja o pitanju porušanja ili uščuvanja bedem starodrevne Emone. Svako drugo mjesto u kulturnim zemljama, koje ima misla za svoju prošlost i za svjedoke svoga podrijetla, ponosilo bi se takvim ostacima kakvi su »Mirje« u Ljubljani i čuvalo bi ih do zadnjeg kamena. Rijetko kada u našoj zemlji bedemi nekog grada su tako stari — pogotovo toliko koliko naša kršćanska era — kao u Ljubljani a još rjeđe da su njihovi utemeljitelji ličnosti svjetske historije — u našem slučaju car Augustus i Tiberius — i da se mogu dovesti u direktno odnose s vijestima koje nam pruža jedan od najvećih historika t. j. Tacit (Annales I, 20).

Da se spomenici takva zamašanja uščuvaju, o tomu bi morali voditi računa čak i najvažniji i najhitniji zahtjevi modernog života. Ali, gdje ostaci slavne prošlosti nikomu ne smetaju i ne stoje nikako na putu razvitku mjesta kao što je slučaj u Ljubljani, njihovo uništavanje bilo bi barbarsko djelo, štaviše i zločin!

Smješno je kazati da u drugim zemljama (n. pr. u Italiji) ima ljepših i potpunijih sličnih ostataka i da se mi u provinciji možemo odreći ovako skromnih spomenika. Kada bi vladalo takovo načelo nijedno mesto van Italije i Grčke nebi imalo pravo da čuva svoje arhitektonske starine. Neka se Ljubljana ugleda u Verdun, koji sada brižljivo pazi na ratom otkrivene zidine starorimske kolonije koje su mnogo skromnije nego u Ljubljani. Na sjeveru Italije treba daleko i dugo

trazi dok najčešće u. pr. u Regensburgu (Regina castra) ili Trieru (Treveri) tako važnih ostataka antičnog života iznad zemlje.

Stoga nemožemo drukčije nego da se u pitanju gradskih zidina stare Emone potpuno slažemo s načelima i zahtjevima g. konservatora Stelca, koja su i naša čitavog civiliziranog svijeta.

Dr. Mihovil Abramić m. p.
direktor muzeja.

Izjava prof. arheologije na univerzi v Ljubljani dr. Balduina Sarije:

Nihče ne dvomi o tem, da je neutemeljeno uničenje kakoga zgodovinskega spomenika, milo povedano, barbarizem. In zgodovinski spomenik je vendar tudi rimsko mestno ozidje Emone. Ugovor, da je Rimski zid v njegovi današnji obliki moderna rekonstrukcija, je pobit s poročilom prof. Walterja Schmidta, ki je ta zid izkopal v »Jahrbuch für Altertumskunde VII.« Tam poroča Walter Schmid, da je bil zid v svojem jedru 4 do 4,5 m visoko ohranjen Zunanščina je bila pač restavrirana, da se prepriči nadaljnji razpad razvaline pa tudi zato, da se poveča nazornost in estetski učinek tega pomembnega zgodovinskega spomenika.

Slavko Savinšek:

Znamenito pismo

Po pošti sem prejel sledeče pisanje:

Velespoštovani gospod!

Kot književnika, ki pripada najinteligentnejšemu stanu, kot intelektualca, čigar ime blesti malone v vseh revijah slovenske književnosti, bodisi pod črto beletristike ali znanstvenih ali kritičnih esejev, in ki ni nič manj popularno pri ljudeh, ki dnevnike čitajo kot pri tistih, ki te dnevnike urejajo — Vas prosimo:

Poslajte od časa do časa uredništvu glasila podpisane društva »Cviljenje trpinčenih živali« (Slonova ulica št. 205) kak prispevek!

Pomagajte dvigniti naš tisk na nivo sodobnosti in bomo Vam hvaležni kot enemu prvih, ki Vam bo šla zasluga, da si je list pridobil simpatije in pozornost tudi med krogi, ki doslej stremljenju našega društva niso bili baš naklonjeni.

Nagrada je običajna.

Uprava lista si Vam bo dovolila eno prihodnjih števk poslati na ogled.

Nadejam se, velespoštovani gospod, da nam prošnje ne odrečete — ter beležimo z odličnim spoštovanjem

za odbor:

Nato društveni žig in podpis predsednika in tajnika.

Stal sem najprej kakor ukopan in sem zopet in zopet ogledoval naslov, ker še kar nisem mogel verjeti, da je pismo, to prelaskavo pismo res meni namenjeno!

ka. Pri tem pa je W. Schmid z vrsto belih prodnih kamnov, ki jo je položil med staro in novo zunanščino, vestno označil ob odkritju še ohranjeno višino zunanščine zidu. Ne morem sicer povedati, ali so bili restavrirani deli pozidani iz prvotnega ali iz nanovo pripeljanega kamna, vendar je to končno tudi brezpomembno. Glavno je, da se je restavracija izvršila v prvotnih oblikah, kar se je tu tudi zgodilo. Take restavracije so z arheološkega stališča popolnoma dopustne. Opozorjam samo na dalekosežne restavracije, ki so jih izvršili Italijani na antičnih stavbah v Ostiji, Lep-tis Magna itd. ali pa — da omenim slučaj popolne obnove kake stavbe na antičnih temeljih — obnove Saalburga v Nemčiji. Vse te restavracije so neskončno veliko pripomogle k populariziranju arheološke znanosti in k nazorni sliki o antični kulturi. Emanski rimski zid se res ne more meriti z omenjenimi spomeniki, vseeno pa ima več kot lokalno zgodovinski pomen in ga je zato treba čuvati, posebno ker ni nikomur na potu. Spretna restavracija pokvarjenih delov in eventualna ob-saditev bi dvignila tudi estetsko lice tega zidu, ki v tem oziru res marsikaj pogrša.

Dr. Balduin Saria, izr. univ. prof.

Izjava direktorja Avstrijskega arheološkega instituta in prof. arheologije na univerzi na Dunaju in enega najuglednejših arheologov sedanosti dr. Emila Reische

in tajnika istega društva, prof. arheologije na univerzi na Dunaju dr. Rudolfa Eggerja:

Vest, da naj bi se podirilo rimsko mestno ozidje v Ljubljani, je vzbudila v avstrijskih strokovnih krogih veliko in neupravičeno iznenadenje. V času, ko povsod stremijo za ohranjenjem zgodovinskih spomenikov bodisi iz pietete ali v interesu tujskega prometa, bi se moral po našem mnenju tako obsežen in tako daleč znan stavbni spomenik kot je mestno ozidje Emone na vsak način rešiti in stalno zavarovati.

Prepričani smo, da bodo končno zmagali oni, ki znajo ceniti domače zgodovinske spomenike in ne bodo dovolili, da se ponosni znanstnik, ki stoji

od začetka našega časovnega šteta sem, prenačije-no in nepietetno odstrani. Poznejše generacije bi se morale sicer hudovali nad sedanji Ljubljanačani, ker bi jih oropali edinstvenega spomenika svoje vrste.

Dr. Rudolf Egger, tajnik Avstr. arh. instituta.
Prof. dr. Emil Reisch, direktor Avstr. arh. instituta.

Izjava prof. arheologije na vseučilišču v Graecu dr. Walterja Schmidta,

ki je vodil svoj čas odkopavanje zidu in njega restavriranje:

Graz, dne 19. maja 1928.

Dragi gospod kolega!

Glede pomena Rimskega zidu v Ljubljani lahko opozorim kar na svoja izvajanja l. 1912. v »Laibacher Zeitung«, ki Vam jih prilagam v ponatisu.

Mestno ozidje Emone je edinstven spomenik svoje vrste. Manjši ali večji ostanki rimskih ozidij so se ohranili v drugih rimskih mestih, kakor n. pr. v Wormsu, kjer so veliko manjši kos mestnega ozidja pietetno konservirani. Mestnega ozidja Emone pa ne dosega niti po velikosti niti po dobri ohranitvi nobeno drugo dosedaj znano rimsko mestno ozidje severno od Apeninov.

Meni!

Dvakrat sem se bil spozabil: prvič, ko sem napisal iz obupa pesem. Obup je bil iz klofute, ki mi jo je bilo prisolilo energično dekle, ker sem preveč tiščal za njo. In sem celo jaz listu plačal, da mi je pesem priobčil! Drugič sem se pregrešil, ko sem napisal, zakaj je kravjek boljše gnojilo od kozjeka in ugotovil, da zato, ker je večji in mehkejši. Dobil sem na ta članek tak odgovor, da me je bolelo po vsem životu. Moj dober sovražnik je namreč mislil, da sem napisal nanj satirico, pa me je prav pošteno namlatil kar na javni cesti pri belem dnevu!

Od tedaj pa je že davno in komaj sem se mogel spomniti na to, ko sem stal z znamenitim pismom v roki in si napejal možgane, kako je moglo pismo zaiti na moj naslov.

Se sem strmel in si skušal ubiti v glavo: »Jaka, nekdo od uredništva te je potegnil.«

»Jaz sem namreč Jaka, Jaka Komar!.

Kot bi me moj soimenjak pičil, sem planil proti durim in na postajo in na vlak in v Ljubljano in v uredništvo Prav nič sape nisem imel, ko sem pritekel v Slonovo ulico št. 205. In tudi gospodom, ki so stali notri, je zastalo dihanje, ko so me ugledali.

»Vi, vi, vi...« sem stiskal iz sebe in jim molil pismo pod nos; strele so mi švigale iz oči, da so se gospodje kar tako umikali in tresli.

»O, imamo čast!« se je priklonil oni, ki sem mu pismo potisnil v roke. In vsi, ki so pogledali v pisanje, so se z njim vred priklonili.

Resnično sliko mestnega zidu neposredno po odkopanju kaže sl. 1 v mojem delu »Emona«, v »Jahrbuch f. Altertumskunde VII.« str. 69. Primerjanje s sedanjim stanjem kaže, da so se izvršila samo najpotrebnejša ohranitvena dela, da se obvaruje zid, ki je bil po odstranitvi varujoče ga zemlje močno izpostavljen pred nadaljnjim krčenjem. V prvi vrsti je bila popravljena vidna zunanščina s kamni, ki so odpadli in ležali ob podnožju zidu; dopolnilo se je jasno omejilo s prodnimi kamni, da bi bil za vsakogar pojasnjen prvotni stan; ta način se je porabljal posebno v Svici (Vindenissa — Windisch) in pri kastelih nemškega limesa. Prim. o tem 1. Jahresbericht der Schweiz. Ges. f. Urgeschichte, str. 79. Istih načel se drže Italijani, ki gredo pri popravilih in rekonstrukcijah še dalje. V Vodicu po Ostiji, ki je pred kratkim izšel, piše vodja izkopavanja, Guido Calza, v nemški izdaji str. 77: »Pri restavriranju se je uporabljal sistem, da se obnavlja lateritno kritje nad najdenimi zidnimi kamni samo tam, kjer je neobhodno potrebuo, da se drobi zopet spoji. Novi zid se stavi 1 cm oddaljen od starega, da ga bo lahko spoznati. To so ojačitvena spojitvena dela, h katerim spadajo tudi opore z lesenimi in železnimi tramovi in marmorno pokritje sten nekaterih javnih poslopj kot n. pr. gledališkega proscenija, na katerem so se našle še jasne in nedvomne sledi.«

Prisrčno pozdravlja

Dr. Walter Schmid, m. p.

Rimski zid tudi najmanj ne ovira razvoja estetskega lica Mirja, ampak more in mora postati osnovni člen in oporišče estetske ureditve svoje okolice.

Bolj kakor vsako lajiško utemeljevanje izpodbija vse ugovore in pomisleke izjava, ki jo je napisal v prilog Rinskemu zidu aktiven arhitekt prof. Josip Plečnik in ki slove:

Spoštovani gospod doktor!

Priljubljeni predlog ni prav nič čudnega — seve pri nas, kjer teče Ljubljana po šinah.

Kaj bi dali drugje za rimski zid!

Walter Schmid bi imel na njem svoj pošteno zasluženi monument. Če bi šlo po njegovem — tako si mislim jaz — bi bilo polje od Rimske ceste do Gradčice zastraženo in rezervirano. Tisoče tujcev bi hodilo gledat florise rimskih hiš, njih naprave, mozaške okrasje — med njimi lepe nasade, fontane, tista pola — v ozadiju ljubljanski Olymp: klasično silhueto kakor iz jezera se dvigajočega Krina in veliki muzej vseh rimskih ostalin dežele Kranjske.

Ah kje! Je tam za dve nadstropji previsoko, korektno ploho poslopje srednje tehnične šole, — med Rimskim zidom in Gradščico, kjer se začneja »Juga«, se je pa nabrekli nedisciplinirano kolečeje. Niti nov potres ne reši več le pokrajine —

Praktični del načetega vprašanja pa si predstavljam takole:

Rimski zid se mora za vsako ceno popraviti, — samo da bi bilo delo res trajno.

Uredijo naj se nasadi pred in nad njim z najboljšim okusom.

Doloti naj se prometna črta ceste rimske legije, tako da bo ohranjen ogel zida s stolpom, in dovrši.

Na ravnic med podopjem delavnic tehnične srednje šole in Rimskim zidom naj se postavi mal lapidarij rimskih starin, ki teže mrtve v kletih muzeja.

To približno je prvi del dolžnosti občine, ki naj pomni: »Die Schönheit einer Stadt ist ein Stück ihrer Betriebskraft. Man kann ruhig Geld hineinstecken, das sich nicht verzinst. Es verzinst sich doch.« (Vijši starobni ravnatelj dr. Schuhmacher — Hamburg).

Dati pod zaporo Rimski zid preko slikovitega tzv. Jakopičevega vrta, »forlice« in Križank bi bil drugi del te dolžnosti.

Tretji del pa bi bil: izročiti možem evidenco, oskrbo in ohranitev teh in vseh drugih starin mesta ter jih tako obvarovati pred vsemi nadaljnjimi atakami buržoazije. Kajti: »Der weisse Mann, der den Spruch aufstellte: Ueber Geschmack lässt sich nicht streiten, — war ein Egoist (Er wollte sich die törichten Stunden ersparen, die man vergeudet, wenn man mit schwerhörigen über Musik rechten muss. Aber aller Egoismus rücht sich. Hinter dem Schutzwall dieses Spruches diktieren nunmehr die Schwerhörigen ungestört ihre Musikansichten der ganzen Welt). — Dr. Schuhmacher — Hamburg.

Današnjemu Ljubljancu ni nič neznosnejše kot jana monumentalna linija — odtod, odtod to sovraštvo do Rimskega zidu.

Plečnik m. p.

»Mislite mene, mene?« sem davil iz sebe in tiščal gole pesti proti njim.

Oni pa skoro užaljeni! Kaj, da bi se oni norčevali iz mene? Kar je res, je res, in list je odvisen od mojega sodelovanja; da se bodo ljudje kar trgali zanj, če bo moje ime natisnjeno notri itd.

Popolnoma sem bil zbežan, neumno sem jih gledal in res pričel verjeti. In ko so mi še povedali, da sem velik talent, samo preškraven in preboječ, sem se vdal, popravil ovratnico, ki mi je bila v ihti zlezla prav za ušesa, se priklonil in odšel. Po vseh ulicah so gledali za menoj ljudje, prepričan sem bil, da je vsem znano moje ime in še bolj znamenito pismo. Prišel sem domov ves zasopel s postaje.

»Ti, na, beri!« sem malomarno vrgel ženi pismo na mizo in stopil z velikim korakom malo v stran, da bi ji laže bral učinek pisma na obrazu.

Preletela je vrstice, z zaničljivo kretnjo potisnila list po mizi in iz žepa potegnila papir ter ga trdo položila predme:

»Norec, na, to beri!«

Kar na debelo sem pogoltnil »norca«, tako velika številka je bila zapisana na opominu, ki mi ga je bil poslal trgovec. Toda zavedel sem se takoj svojega dostojanstva, svoje pomembnosti po znamenitem pismu. Potisnil sem račun v stran in stopil k njej:

»Bagatela! Zaslužim s pisanjem trikrat toliko!«

Ona se skloni po znamenito pismo in mi je drži pod nos:

»Vidiš? Nagrada običajna! Koliko pa je to, ha?«

(Dalje sledi.)

Sveta življenje in vrvenje

Evropa v desetih letih

Bivši francoski finančni minister Joseph Caillaux je objavil v majskem zvezku berlinske »Geopolitike« članek, v katerem dokazuje, da se mora Evropa združiti v eno samo gospodarsko in politično ozemlje ali pa podleči Ameriki. Vendar si ne prikriva težav, ki še danes zastavljajo pot taki združitvi.

Predvsem je treba pomisliti, izvaja Caillaux, da je vse politično besedičenje popolnoma brez koristi in da so celo po vladah podpisani dokumenti, ki zagotavljajo vzajemno sodelovanje in določajo, da naj se vsi spori po možnosti izključijo, zelo majhne vrednosti. Vihar strasti in medsebojnega sovraštva bi jih pometel kakor slamnate bilke, kakor hitro bi se razvnel. Da se taka katastrofa prepreči, se morajo pogodbe med posamez-

jega lastnega prebivalstva v toliki meri, da bo našla doma tisti trg, ki ga je izgubila v inozemstvu.

V ta namen pa se morajo predvsem razširiti ozki narodni trgi, da se na ta način doseže večja prodajna možnost. Predpogoj za razširjenje nacionalnih trgov pa je trgovinska politika v pravcu proste trgovinske pogodbe, ki bodo polagoma vedle do velikega svobodnega evropskega trga. S takimi odredbami bi se dala Evropa združiti v veliko interesno občestvo in onemogočiti nova vojna. Nastopil bi podoben razvoj, kakor smo ga nekoč opazovali v Združenih državah, ko so težak spor med dvema državama ameriške Unije, ki se je imel vsak hip izpreveriti v vojno, rešili na ta način, da so na celnem ogromnem unijskem ozemlju vzakonili odpravo vseh carinskih meja. Neposredna posledica

Stotnik Sora s Holandcem Vandongenom in Dancem Harmingom.

Pred mesecem dni se je bil odpravil italijanski alpski stotnik Sora v spremstvu Vandongena in Warminga s pasjimi sammi, da bi poiskal posadko »Italije« in ji pripeljal živeža. Skupina je kljub velikim oviram na plavajočem ledu prodrla do otoka Foyu, vendar ponesrečencev ni našla. Warming je bil na potu zbolel ter ostal na Nordostlandiji, odkoder se je z italijansko patrolo vrnil na Severni rt. Soro in Vandongen pa se sedaj rešilo finsko letalo na saniših »Torkove«.

nimi narodi v dvojnem pogledu izpopolniti: prvič s psihološkimi in drugič z gospodarskimi dejstvi.

Predvsem je treba narode pripraviti do tega, da bodo evropsko govorili in umeli, kakor je to na izrazit način povedal Briand. Val skupnih idej se mora razliti preko Evrope, ki bo odpravil nacionalistična mnenja in polagoma vse narode prežehl z enako ideologijo, ne da bi razdril ali kršil narodno ideologijo.

Rešitev te naloge je težka. A intelektualci posameznih narodov morajo na vsak način skušati, da se ta rešitev uresniči. Imam čut, da je pretežni del evropske inteligence že spoznal, da gre tu za kulturno prerod, za renesanso, za nič manj nego za obnovo civilizacije med narodi, ki se doslej pred ideologijo te civilizacije zapirajo.

Ali bi evropska inteligence v prihodnjih letih tej veliki nalogi dorusla? Izmenjavanje profesorjev in dijaštva, konference v Parizu in na Dunaju o francoskih in angleških vprašanjih, pogovori v Londonu in Parizu o nemških problemih, objave razprav, ki morejo spravljivo učinkovati — vse to so gotovo koristni koraki. Dokler tudi vlade v ta namen ne podajo svoje roke in dokler ni organizacije, ki bi številne poizkuse za zedinjenje narodov enotno združila, se ne more nič odločilnega doseči.

Dovolj pogosto se je že trdilo, da se je Evropa v teku zadnjih sto let razvila v velikanski tovarniški obrat, ki ima 100 milijonov delavcev več nego jih more prehraniti; to svojo delavsko armado ohranja Evropa živo le na ta način, da zamenjuje svoje tovarniške izdelke za surovine in živila v razmeroma mladih deželah Severne in Južne Amerike, Avstralije in stare Azije. Svetovna vojna je pa seveda premaknila razmere v mednarodnem industrijskem gospodarstvu. Narodi, ki so preje kupovali že izgotovljene evropske tovarniške izdelke, so si ustanovili lastno industrijo ali pa kupujejo sedaj svoje potrebščine na drugih trgih, n. pr. v Združenih državah. Evropa si mora torej skušati na ta način pomagati, da dvigne potrošno moč svo-

ca te določbe je bila, da o vojni med obema prizadetima državama ni bilo več govora.

Ali ni miselnost evropske veleindustrije vseskozi ugodna evropskemu sporazumu? Mednarodni jekleni kartel, kemijski trust — ali niso to jedra ogromne evropske industrijske antante? In če se ta antanta še dalje razširi — ali ne bodo potem carinske ograje čisto same ob sebi padle?

Za tak razvoj je danes tem več gotovosti, ker se dviga na gospodarskem obzorju izredno zanimivo gibanje, ki se bo še razširilo — namreč pritisk ameriške konkurence na Evropo. Ameriška industrija ima sicer na temelju zanesljive kalkulacije ogromen notranji trg; vendar bo nedvomno skušala, čim bo ta trg prenasit, stari svet zadušiti s poplavo svojih proizvodov — če se Evropa proti temu ne bo branila z enakim orožjem, kakor ga rabi Amerika. Ne bilo bi svetovati, da bi se Evropa branila proti ameriški industrijski invaziji z zaščitno carino. To bi bilo isto, kakor če bi hotel majhen deček z majhenim kupecem peska na obali zadržati naval morskih valov. Kakor ameriška industrija, tako potrebuje tudi evropska industrija velikega notranjega trga, da bo mogla proizvajalne stroške svojih tako raznovrstnih proizvodov zmanjšati. Samo s splošno industrijsko antanto se da to doseči.

Človeška narava je taka, da se odločijo ljudje za dalekosežne odredbe, ki se dajo vrhu tega le s težavo izvesti, samo tedaj, ako jih potreba k temu prisili. V tem zmislu utegne Amerika s pritiskom svoje konkurence Evropi storiti veliko uslugo.

Vsi tisti, ki jih napake in slabosti mirovnih pogodb resno in pošteno vznemirjajo, morajo pokazati, da je samo ena varnost za mir, in ta je v tem, da se Evropa izpremeni in tako popravi napake naše diplomacije.

Jan Kubelik o sebi

Znameniti češki virtuoz na gosli Jan Kubelik je te dni v intervjuju izjavil o sebi in svojem življenju med drugim:

Usoda igra v človeškem življenju zelo veliko vlogo. Celo številke imajo svoj poseben pomen. Tako se je v mojem lastnem življenju vsaka pomembna izprememba zgodila v razdobju po 6 let: S šestimi leti sem začel igrati na gosli, z 12 sem prišel na državni konservatorij v Pragi, z 18 sem konservatorij dovršil in nastopil svoj poklic, s 24 sem prvič postal oče, s 30 sem doživel novo dobo svojega čustvenega življenja, s 36 sem začel skladati, z 42 sem kupil lastno vilo v Opatiji, kjer preživljam poslednji velik del leta in ima to na potek mojega življenja velik vpliv; letos dosežem 48 let in vedno čakam, kakšno izpremembo mi prinese to šestletje.

Svojo glasbeno nadarjenost sem podedoval od svojega očeta, ki je živel v Pragi kot virtuoz in je ves svoj prosti čas posvečal glasbi. — Obvladam štiri jezike: češko, an-

gleško, francosko in nemško. Najljubši skladatelj mi je Mozart. Zelo ljubim gledališče in kino. Največja moja strast pa je — poleg glasbe — šah. Najljubša moja pijača je čista voda. — V načrtih za bodočnost imam operno skladbo. L. 1916. sem napisal svoj prvi vijolinski koncert, poslej sem zložil še pet nadaljnjih. Razen za glasbo živim za ženo in otroke. Srečen oče sem sedmih otrok. Moja žena je Madžarka in je izredno muzikalno nadarjena; spoznal sem jo na nekem koncertu in se pred 22 leti z njo poročil. Moja najstarejša hči Marija šteje 21 let, moja najmlajša hčerka Kristina šele 6 let.

Če nisem na koncertni turneji, se peljem, če le mogoče, v Opatijo. Tu si morem odpočiti, tu sem vedno zadovoljen in srečen, ker morem po mili volji komponirati. Moja vila leži tik ob morju; imenuje se »Rosalia«, toda vsi jo imenujejo le »Vatikan«. Zakaj? Ker nikdar noben tujec ne prekorati praga moje vile in tudi mi nikogar ne obiskujemo. Zivimo le zase in za naše otroke.

Glasba ima več pomlajevalnih lastnosti nego vsa sredstva, ki so jih iznašli zdravniki in drugi znanstveniki. Kadarkoli sem utrujen in nerazpoložen, sežem po svojem instrumentu, ki je najboljšo zdravilo za vse naloge. Srečen sem samo tedaj, če igram in kadar mi to ni mogoče, se mi zdi, kakor bi ne mogel živeti. Seveda ta tesna zveza z glasbo ni vsakemu dana in sem neizrekljivo hvaležen zanjo.

Po mojem mnenju je glasba dar, ki se ne podeduje vselej; vendar ima okolica prav glade glasbe silno velik vpliv na človeka. Vsi moji bratje so bili godbeniki ter sem živel v pravem glasbenem ozračju. V najnežnejši starosti sem čepel v kakem kotu in poslušal očeta, pozabivši na vse igranje. S šestimi leti sem ga prosil, naj me uči na gosli in že čez tri mesece sem dosti bolje igral nego moj starejši brat, ki je že dve leti studiral glasbo. To je odločilo mojo bodočnost in od tega trenutka se ni nihče upiral moji srčni želji, da bi postal glasbenik po poklicu.

Ko sem dovršil praški konservatorij, sem začel svojo pot kot glasbenik in našel v svoji umetnosti toliko sreče, kakor je dano le redkim.

Slednjič bi še pripomnil, da sem glede glasbene bodočnosti popolnoma brez skrbi in radija ne sodim kot konkurenta. Kajti radio je le trenutna muha, ki ne more nikdar dati tistega, kar daje umetnik v neposrednem stiku z občinstvom. Razmerje med glasbo in radijem je isto, kakor med slikarstvom in cenanim barvotiskom.

Italijanski »Spomenik zmage« v Bozen-u.

Italijani v svetovni vojni niso dosegli niti ene zmage. To je danes neizpodbitna zgodovina. Vse do dneva razkroja stare monarhije, so imele avstro-ogrske čete zasedene obsežne dele Italije. Kljub temu postavljajo Italijani »zmage«, ki jim je pač padla v naročje kot zrel sad, ki je pa niso priborili, spomenike. Najmogočnejši tak »Spomenik zmage« so pravkar odkrili v Boznu, starem nemškem mestu. Slavnosti so se vdeležile le uradne osebnosti, ljudstva ni bilo blizu.

Deset zapovedi pri jedi

1. Ne sedaj za mizo, dokler si nisi umil rok; tako so delali že stari kulturni narodi. Spodobni se in zdravju koristni.
2. Pri jedi pozabi na svoje posle, na prepri in jezo in posveti svojo pozornost temu, kar ješ. Kdor se preživahno pogovarja ali jezi, ne misli na jed in je zato prehitro, preveč ali tudi premalo.
3. Toda pri jedi tudi ne molči, ker ti potem misli lahko uidejo drugim in zopet ne paziš, kako ješ. Lahke, vesel, a ne razposajen pogovor je najboljši družabnik pri jedi.
4. O jedi sami pa ne govori. Franklin pripoveduje, da se v domu njegovih staršev nikoli ni smelo govoriti o tem, kar so jedli; posledica je bila, da Franklin mnogokrat v življenju ni vedel, kaj je jedel in da je vse jedel in ni nobene jedi izključeval niti kritikal. — Ne govori tudi o ničemer, s čimer bi pri drugih vzbujal gnus.
5. Ne jej prehitro. Jed je treba dobro zgrizti, ako naj telesu kar najbolj mogoče koristi.
6. Ne jej prevroče. Rusi, ki so navajeni, da jedo vse jedi le mlačne, imajo najboljše zobe. A ne le za zobe, marveč prevroče jedi škodijo tudi drugače!
7. Ne jej preveč! Mnogo več ljudi je umrlo zato, ker so preveč jedli, kakor pa za lakoto. Redno preobložen želodec je vir mnogih bolezni.

Zobobol

pripravi lahko do obupa. Ne podaljšujte muk, vzemite nekaj

Aspirin tablet

Kmalu boste začutili olajšanje. Tudi pri influenci, revmatizmu, nevralgiji in vročini, glavo-in-zobobolju, so se Aspirin tablete izvrstno obnesle. Zahlevajte vedno originalni omo! »Bayer« z modro-belo-rudečo varstveno znamko.

8. Ne sedaj k jedi preveč lačen, da ne boš preveč jedel.

9. Tik pred jedjo pa ničesar ne jej, da si ne pokvariš teka.

10. Ne posvečaj jedi prevelike pozornosti! Smeš sicer imeti rad to ali ono jed in si jo privoščiti, tudi ni treba, da bi bil nasproti dobremu obedu, če si povabljen, docela brezbrizen; toda na splošno naj ti obed ne pomenja več, nego nujna prehrana telesa. Kdor se je ves zapisal dobrotam goltanca, zapravi navadno zdravje in premoženje.

Iz londonskega družabnega življenja

V londonski visoki družbi se je pripetila dogodek, o katerem se vsestransko živahno razpravlja in je našel odmev tudi v listih. Grofica Ellesmere je bila na svoji veliki plesni prireditvi pokazala vrata mlademu Stephanu Tennantu, pastorku Lorda Greya, ker je bil pripeljal s seboj družbo, ki ni bila povabljen. Z njim vred sta morali zapustiti palačo Miss Nancy Beaton in Miss Lowndes, hči znane pisateljice Mrs. Belloc-Lowndes in nečakinja znamenitega publicista Hilairea Belloc. Mr. Tennant se je kasneje pismeno opravičil, toda grofica Ellesmere vodi boj dalje.

»Čuden ptič, ki more spé leteti.«
»Kako spé?
»Ali ne slišiš, kako smrči?«

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1/50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 3 ali 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo višje. Za odgovor znamko! Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo!

Službe iščejo

Primerne službe
blagajniške ali pisarniške. iščem. Nastopim takoj ali čez en ali dva meseca. - Ponudbe upravi »Slovenca« pod: »Vestna in natančna 3« št. 6583.

Službodobe

Natakarški vajenec
(pikolo) se sprejme v restavraciji Hotel Štrukelj.

Mizarski pomočnik
se sprejme, izvežban v stavbenem in pohištvenem mizarstvu. Plača po dogovoru. Stanovanje v hiši. Jožef Avbelj, miz. mojster, Zg. Kašelj 20, D. M. v Polju pri Ljubli.

Šofer
avtomobil, zanesljiv, z letnimi spricvali in vojašine prost, se sprejme v hotelu »Slon« v Ljubljani.

Posredstva

Na Vrhniki
prodam enonadstr. hišo poleg sodišča, pripravno za trgovino ali obrt. Več se izve pri lastnici v glavni tobačni zalogi na Vrhniki št. 25.

Lepo vilo
z velikim, lepo ograjenim vrtom, velikim gospodarskim poslopjem z lepimi skladišči, pripravno posebno za veletrgovino, proda Martin Jancigaj, Ljubljana, Zg. Šiška.

Komfortno vilo
v bližini muzeja, prodam. - Ponudbe pod »Zaupno« na upravo »Slovenca«.

Stanovanja

Lepo meblirano sobo
z 2 posteljama, električ. razsvetljava, strogo separatnim vhodom, oddam gospodoma stalno. Na željo souporaba kopalnice. - Florijanska ulica 31.

Vnajem

Trgovski lokal
oddam takoj. - Florijanska ulica 31, Ljubljana.

Kupimo

Pes-bernardinec
se kupi, dober čuvaj, ne star. - Ponudbe: Zorman, Ljubljana, Stari trg.

Prodamo

Drva
suha, smrekova (skrajniki in žamane), imam vedno v zalogi po nizki ceni. - Dostavim tudi na dom kamorkoli v Ljubljano ali bližnjo okolico. Pišite na naslov: Pavel Božnar, les. trgovina, Polhov gradec pri Ljubljani.

Razpošiljalno

trgovino
dobro ideo, radi boleznimi poceni prodam. Delo prijetno, režija mala. Martin Jancigaj, Ljubljana št. 7.

Najboljši malinovec
in 12 vrst sokov nudi tudi na drobno - Brezalkoholna produkcija - Ljublj., Poljanski n. 10 a.

»Serirajte v «Slovencu!»

Objave

Preklic
Izjavljam, da nisem plačnik za svojo hčer Marijo. M. Kramar.

Obrt

Ivan Pavlin
izdelovanje in popraviljanje dežnikov, Razpotna ulica št. 6.

Razno

Pšenično moko
najboljših mlinov nudi najcenejšo veletrgovina štita in mlinskih izdelkov. A. VOLK, Ljubljana, Resljeva cesta št. 24.

Vsakovrstno zlato kupuje
po najvišjih cenah. CERNE, juvelir, Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Drva

bukove in brastove odpadke od parketov, dostavlja po nizki ceni na dom parna žaga

V. SCAGNETTI
v Ljubljani, za gorenskimi kolodvorom. Širite »Slovenca«!

Cenj. čitateljem se priporočajo naslednje tvrdke:

Blaž Jančar
pleškar
Ljubljana, Breg

Elektroinstalacije za in v pogon, prodaja in preizkušnje elektromotorjev, mehanizma delavnice. Elektropodjetje, Ljubljana VII, Jernejeva c. 5, telef. 325.

K. Pečenko
trgovina vseh vrst nauja in čevljarških potrebščin
Ljubljana, Sv. Petra cesta 37

PRISTOL & BRICELJ
črkoslikarja, Ljubljana, Resljeva c. 4 - Sv. Petra c. 35, telef. 2908. Ustan. 1903.

Franc Fučan
krovec
Ljubljana, Galjeveca 9, pri dolnji kolodvoru

HAJIGOVJEŽNICA R. T. D.
v Ljubljani
Kopitarjeva ulica 6/II

Kopalne potrebščine po znižanih cenah

ZA DAME:

kopalne čepice	Din 7
kopalni čevlji	28
kopalni tricot v vseh barvah	44
kopalna obleka, čista volna	145
kop. obleka jaquard (novost)	169
kop. obleka iz melanese blaga	159
kop. tricot iz melanese blaga	120
kopalni plašč iz frotirja	240
solnčniki	88

ZA GOSPODE:

kopalne hlače	Din 16
kopalna obleka, črna bela	56
kopalni čevlji	30
kopalni plašči	390

Zunanja naročila z obratno pošto!

A. ŠINKOVEC nasl. K. SOSS
Ljubljana, Kongresni trg 18-19.

V vagonu. Gospodična: Kaditi je prepovedano. Zunaj stoji tako napisano. Kmet: »Saj ne kadimo zunaj, ampak znotraj.«

Sprejme se 20 dobrih zidarjev in 50 težakov

pri Gradbenem podjetju MIROSLAV ZUPAN, Ljubljana, Vošnjakova ulica 6.

Zastoni pršilec (sprudler)
amerik. sistem, s katerim igraje napravite sneg, šato, jajce, mleko itd. - Lahko se ga dobi brezplačno pod ugodnimi pogoji. Pišite še danes in priložite znamko za odgovor. A. Pibrov, izdelovalec žičnih izdel. Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

E 2737/28-9. 6584

Dražbeni oklic

Dne 31. avgusta 1928 dopoldne ob 9. uri bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 27 dražba nepremičnin, zemljiška knjiga Kozjak, vl. št. 21, cenilna vrednost 1.304.141 Din 10 par; vrednost pritlikline 122.700 Din; najmanjši ponudek 951.227 Din 40 par.

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski sodišča v Mariboru.

Okrajno sodišče v Mariboru, dne 5. julija 1928.

Potrji globoke žalosti naznanjamo pretužno vest, da je naš iskrenoljubljeni soprog, oče, itd., gospod

Karol Počivaunik

posestnik

dne 18. t. m. po kratkem trpljenju v 68. letu svoje starosti mirno v Gospodu preminul. Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v petek, dne 20. julija 1928 ob 3 popoldne iz hiše žalosti, Dolenjska cesta št. 35, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 19. julija 1928.

Žalujoči ostali.

Brez posebnega naznanila. Mestni pogrebni zavod.

Javljamo tužno vest, da se je naša ljuba mati, stara mati oziroma tašča, gospa

Alozija Hutter roj. Jenko

v sredo dne 18. julija 1928 ob 21. uri v 78. letu svoje starosti preselila v večnost. Truplo nepozabne rajke se prepelje iz Ljubljane v Litijo, kjer se bo vršil pogreb v petek dne 20. julija ob 4. uri na litijsko pokopališče.

Ljubljana, dne 18. julija 1928.

Rodbini Hutter - Pregelj.

Mesto vsakega drugega naznanila. Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Henrik Sienkiewicz:
Na polju slave
Povest iz časa kralja Jana Sobieskega.

»Jaz pa sem mislila, da je bil to pan Tačevski,« je skozi stisnjene ustnice siknila panna Sieninjska. »Kaj vendar misliš? Zakaj bi bil to Tačevski?«

»Zato, da bi pokazal, kako mu ni prav nič zame.«

»Saj vendar veš, da se Tačevski ni več videl z našim gospodom.«

A gospodična je pričela mrzlično ponavljati: »Bo že tako! Saj vem! Zdaj mu hodijo druge reči po glavi! Pa briga me! Nič mi ni za to! Nič! Prav nič! Zdaj je že vse odločeno in prav je tako!«

Suh krčevit jok ji je stresal prsa. Nekaj časa je še vedno ponavljala »prav je tako«, potem pa je naglo pokleknila, da opravi večerno molitev, ki sta jo navadno vsak dan skupno molili.

Naslednjega dne je prišla doli v sobo že z mirnejšim obrazom. A nekaj se je na njej izpremenilo, ostalo neizgovorjeno, utajeno. Ni bila potrta, a postala je bila tako rekoč čez noč nekoliko let starejša. Kazala je neko nepričakovano, tiho resnost. Še pan Pongovski, ki se je doslej brigal vedno le za lastno osebo, je nehote moral postati pozoren na njo. Sploh pa se ni mogel prilagoditi temu novemu stanju. Posebno čudno pa se mu je zdelo, da je občutil napram nji neko odvisnost. Bati se je pričel onih misli, ki mu jih ni odkrivala, temveč zapirala v globini srca. Neumorno se je trudil, da bi jih izpodrinil, jih nadomestil z drugimi, ki bi si jih pri njej želel. Še molčečnost gospe Vinicke ga je mučila in se mu zdelo sumljivo. Zato se je kazal veselega, stavil uganke, zbijal šale, a včasih so mu z izrazito nestrpnostjo vzplamtevale jeklene oči.

Medtem se je bil po okolici razširil glas o njegovi zaroki. Saj e tudi nikakor ni prikrival. Vse je

celo pismeno naznanil Ciprianoviču v Jedlinki in najbližjim sosedom. Poslal je pošto tudi Kohanovskim, Podlodovskim, Sulgovskim, panu Grothusu, Kšepeckim in celo ženinim oddaljenim sorodnikom. Vabil je vse k zaročni slavnosti, po kateri se je takoj imela vršiti poroka sama.

Pan Pongovski bi bil prav za prav najrajši dobil izjemno dovoljenje za opustitev sicer obveznih oklicev, a na njegovo nesrečo je bil baš štiridesetdanski post in treba je bilo počakati, da minejo prazniki. Kaj je hotel! Velik je obema damama, naj se pripravita na pot, in se z njima odpeljal o Radom. Tam si je morala gospodična urediti balo, gospod pa si je hotel nakupiti konj, s katerimi bi se lažje ponašal, kakor z onimi, ki so zdaj stali v njegovi konjušnici.

V mestu so mu prišle do ušes govorice, da vre med njegovimi sorodniki kakor v ulnjaku: saj so upali, da podejujejo ne samo zemljišča njegove rajne žene, temveč tudi ves njegov imetek. A ta glas ga je samo veselil. Saj je vse iz srca sovražil in vedno mislil samo na to, kako bi jim storil kako škodo. Poročila o tem, da se dediči zbirajo, se na tihem posvetujejo in kujejo naklepe, so mu krajšala čas v Radomu. Ko je bila bala naposled gotova in si je kupil novo vprego in opremo, so se baš za veliko noč vrnili v Belčončko. Istočasno z njimi so se pripeljali tudi prvi gostje, in sicer zato, ker je bil za zaroko določen tretji velikonočni dan.

Prvi so dospeli Kšepecki, najbližji sorodniki in obenem sosede. Oče, star mož, je šel že blizu osemdeset let, imel obraz kakor kragulj in je slovel po svojem skopuštvi. Izmed treh hčerk je bila Tekla,

najmlajša, veselo in čedno dekle. Njeni dve sestri, Joana in Agnieszka, pa sta bili že zarjaveli, jezljivi devici z vedno lišajastimi lici. Razen teh je prišel tudi sin, Marcián, ki so ga sosedje krstili za Klado. Ta priimek se mu je prav dobro podal, ker je bil na prvi pogled res podoben debelemu hlođu. Imel je močna ramena in prsa, noge pa so bile rogovilaste pa tako kratke, da je bil videti kakor pritlikavec. Zato pa so mu segale roke do kolen. Nekateri so mislili, da je grbast, a ni imel grbe, samo vratu kakor da bi sploh ne bilo, in glava mu je bila tako nizko posajena, da so segala visoka pleča malone do ušes. Sredi te glave so gledale izbuljene, pohotne oči, obraz pa je močno spominjal na kozla. To sličnost je še povečevala majhna brada, ki jo je nosil kot naključje in v nasprotju s tedanjim modo. Pri vojakihi ni nikoli služil. Sovrstniki v vojski so ga zasmehovali in iz tega vzroka se je svojčas udeleževal številnih dvobojev. Bil je navzlic svojemu pokvečenemu, zavaljenemu životu izredno močan in ljudje so se ga zelo bali. Razen tega je bil na glasu postopača in pretepača. Rad je iskal prilike za spor in kazal pri vseh spopadih vprav zversko divjaštvo. Nekež je v Radomu nevarno ranil svojega bratrance Kšepekega, čednega in prijaznega mladeniča, ki malo da ni umrl od ran. Bale so se ga tudi sestre in celo oče. Spoštoval je samo Tačevskega, o katerem je vedel, da je mojster v sabljanju, in Bukojemsko. Eden izmed njih, in sicer Luka, ga je bil nekež v Jedlni kakor snop slame zagnal čez plot. — Slovel je tudi kot velik babjek — in to je bila resnica. Pred leti ga je pan Pongovski vrgel čez prag, ker je prav po kozlovsko pasel oči po panni Sieninjski, ki je bila takrat še otrok. A od tega spopada je bilominulo že več let, in od tedaj so se večkrat srečali v Radomu in po sosednjih hišah. Zato je Pongovski zdaj povabil z rodbino vred tudi Marciana k rodbinski slavnosti...

LAJUSKA KNJIZNICA iz založništva Jugoslovanske knjižarne v Ljubljani: 28 zvezkov: A. Sheehan, Nodlag. Povest trškega dekleta, 24 Din. vez 32 Din - 24 zvezkov: A. Marby, Hanka. Lužičko-srbska povest, 22 Din. vez 30 Din - 25 zvezkov: Haggard, Riti cesarja Monemne, 82 Din. vez 42 Din - Storček in njegovo burlesko življenje, 14 Din. vez 22 Din - 27 zvezkov: Pregelj, Otroč soluna, 24 Din. vez 32 Din.